



„Un livre, pour quelqu'un qui aime sa terre, ça s'écrit avec la terre de son pays “

Christine de Rivoyre

Niciun roman al acestei scriitoare nu a fost încă tradus în limba română. Încercăm un exercițiu de traducere, mărturisind în felul acesta un sentiment de grațitudine față de un autor care ne-a făcut să redescoperim plăcerea lecturii. Iată deci primele pagini ale romanului „Crépuscule, taille unique“ / „Splendid apus”.

Abia am ajuns pe peluza din curte că iapa a și pornit-o spre mine. La trap. Vioi, cu nările fremătând. În fața barierei ce ne despărțea, a scuturat capul, și-a plecat grumazul,

a râcâit pământul cu piciorul drept de dinainte, pe urmă cu stângul. Am pus tot jocul ăsta pe seama apetitului său de invidiat. Mi-e foame, când o să-mi dai de mâncare? Îmi păreau a spune ochii ei nerăbdători și visători totodată, ochii frumoși ai rasei irlandeze. Ce-ai pățit, Rose? Știi prea bine că nu e ora când primești tainul, Buveur d'Air știe asta, el n-a venit să ceară nimic, hai, du-te la el, faceți o plimbare împreună, lăsați-mă să descarc mașina. Mă întorceam din orașul în care îmi fac cumpărăturile pentru casă de două, trei ori pe săptămână. Pe drum am

---

\* Scriitoarea Christine de Rivoyre s-a născut la Tarbes (în sud-vestul Franței) pe 29 noiembrie 1921 într-o familie atașată de tradiții și educația pe care o primește la călugărițele din Sacré-Cœur în Bordeaux și Poitiers nu anunță nicidecum o fire dornică de a se elibera de interdicțiile clasei sociale din care face parte. Este nepoată de explorator și fiica unui ofițer de carieră. Obține o licență în literatura engleză la Sorbona, studiază la Universitatea Syracuse din New York dar problemele de sănătate o determină să-și întrerupă studiile. Cei doi ani și jumătate petrecuți în America vor fi evocați în romanul „La Glace à l'ananas” publicat în 1962. În 1950 se întoarce la Paris și colaborează la ziarul „Le Monde” realizând interviuri cu scriitori și oameni de teatru din spațiul anglo-saxon. Între 1955-1966 este director literar la revista „Marie-Claire” după care se dedică exclusiv creației literare. Primul roman publicat în 1955, „L'Alouette au miroir”, obține premiul Quatre-

---

Jurys. „Le Petit matin”(1968) considerat ca fiind „singurul roman care a rezistat evenimentelor din mai 1968” va primi premiul Interallié. E povestea unei adolescente care se maturizează trăind în atmosfera opresivă a ocupației germane. Un roman scris la persoana I, într-un stil derutant ce îmbină situații din prezent și din trecut în același paragraf. Romanul a fost ecranizat în 1971 de către regizorul Jean-Gabriel Albicocco având ca protagoniști pe actorii Mathieu Carrière, Catherine Jourdan și Jean Vilar. Dragostea pentru regiunea natală, pentru ocean și sentimentul de afecțiune față de animalele pe care le îngrijește (caii și câinii în special), joacă un rol important în romanul „Crépuscule, taille unique” publicat în 1989 la Editura Grasset. Christine de Rivoyre se declară discipolul scriitoarei Colette în pasiunea cu care descrie natura și recunoaște admirația pentru Montherlant al cărui stil, combinând armonios neologismele și expresiile familiare, o inspiră. La rândul ei

trecut pe la Gaby. Dar n-am stat prea mult ca să nu ratez întâlnirea cu cavaleria mea, sunt o îngrijitoare de cai obsedată de punctualitate, știu că un cal hrănit la întâmplare devine îndărătnic, își pierde voioșia. Hai, Rose des Sables, Rose des Vents, fii cuminte, am adus morcovi și-ai să găsești în jghebul tău bucăți mari de morcov amestecate cu ovăz. Promisiunea mea n-a mulțumit-o, nici n-a liniștit-o pe Rose care a continuat să meargă la trap de-a lungul barierei ce marchează padocul. Într-un sens, înapoi, dus întors și de la capăt. Nu necheza ci grohăia a nemulțumire. Păstrând ritmul, cu inversunare. Și trebuie să recunosc astăzi, spre rușinea mea, goana ei încăpățânată, grohăitul ei ritmic, le-am luat drept un moft, am ignorat-o pe Rose și ceea ce eu numeam fadoselile ei. Regret, frumoaso, va trebui să mai aștepti. M-am îndreptat apoi spre mașina din care se auzea furtuna, o simfonie de urlete și lătrături îmi spărgea timpanele. Gata, ștregarilor, o să mă cert cu vecinii din cauza voastră. De îndată ce am deschis portiera, cei trei câini au sărit pe iarbă. Chiar și Sans-Pareil care-i orb, foarte bătrân și cu spatele plâpând. Cu vocea ei stridentă și pătimașă Luciole a lătrat la Rose ca de obicei: „Ce tot faci acolo? De ce vrei să acaparezi atenția stăpânei? Îmi aparține doar mie, nu ți-ai dat seama până acum?” Mi-am cules din iarbă câinele orb și-am intrat în casă. Eram obosită, cu sufletul parcă întinat, poate din cauza cerului de noiembrie, atât de încărcat, de un alb murdar, cremos, amenințător, apăsător. Mă gândeam la focul pe care-l voi aprinde după ce-mi voi fi hrănit caii, în fața căruia ne-am fi consolată sau mai degrabă ne-am fi răzbunat pe vremea urâtă, eu și câinii mei. Aș fi citit din romanul voluminos al lui Iris Murdoch pe care-l începusem noaptea trecută. Ei ar fi adormit ori s-ar fi prefăcut că dorm stând cu capul pe labe lângă stingătorul de incendiu. Întrerupând lectura, aș fi privit flăcările dansând în privirea lui Luciole, cățelușă mea cu alură de pisică. Noiembrie cu cerul său urât ar fi pierit la voia întâmplării. Pe urmă, după ce am lăsat cele două coșuri cu provizii în bucătărie și am pus carnea pentru patrupelele mele în frigider, m-am dus fără să vreau spre fereastră. Cred că Rose s-a potolit – mi-am spus. Ba nu, ea continua să alerge, să-și legene grumazul, să grohăie, să cheme. Abia atunci am zărit în mijlocul praveștii pe care fereastră o descoperea, lângă zidul înalt desenat de trunchiurile pinilor tineri, o formă cenușie, neclintită, amenințătoare. Imposibil. Forma aceea n-avea cum să

fie acolo, poate era o grămadă de nisip adusă din întâmplare sau niște hârtii printre crengile purtate de vânt din stradă până la padoc. Iluzia ultimei tresări de speranță, dorința mea necugetată de a refuza realitatea. Din moment ce bănuiam deja. Fiindcă într-o clipă am știut că el este, calul meu arab, prietenul meu timp de 27 de ani, care făcuse acum 31, pentru că forma cenușie, imobilă, era crupa lui Buveur d'Air. Pentru prima dată, se culcase afară, în mijlocul teritoriului său din fața casei. Rose nu-mi ceruse nimic, ea venise să mă anunțe: vino repede, se întâmplă ceva grav. Fără să pierd din vedere masa inertă, am deschis alergând poarta ce separă curtea de padoc, am străbătut drumul format printre tufișurile de lauri, pâna la cai. În fața mea drumul îngust pe care pașii lor l-au desenat o dată pentru totdeauna pe sub crengile copacilor și pe care nu l-ar fi schimbat cu niciun alt drum. De o parte și de cealaltă ca niște scobituri adânci, cele două urme pe care corpurile lor rostogolindu-se zi de zi le-au săpat în nisip. De fiecare dată mă încânta spectacolul celor două pânțele, întinse pe jos, expuse vederii, cu picioarele îndoite dedesubt, copitele care parcă dansau în aer și, la celălalt capăt al acestor trupuri de uriași puternici, minunați, grumazurile se răsturnau, se lungeau, coamele se desfăceau ca niște plete lungi, ochii se dilatau de plăcere, fălcile se mișcau ușor cu nările reci fremătând. Mai târziu, când îl pansam pe Buveur d'Air, când îi țesălam și îi periam coastele până la sold, spinarea și crupa, tunam și fulgeram din cauza nisipului lipit de trupul lui învelit pentru iarnă care-l făcea să pară un om de zăpadă ori din cauza crenguțelor agățate în coama lui cenușie de cal arab. Și iată cum coama aceea se scutura, forma aceea tresărea, crupa, care ceva mai devreme aducea a epavă, se clătina. Îndoind picioarele de dinaite, apoi întinzându-le, Buveur d'Air s-a ridicat brusc. Am strigat: trăiești, trăiești. Da, era în picioare și teafăr dar în ce hal, Doamne. Grumazul îi atârna, cu capul murdar de pământ, părul îi era lipit de corp, picioarele abia îl susțineau gata să cedeze sub povara trupului; a venit spre mine când îl strigam Buveur, Buveur, apoi fără să se oprească, legănându-se, buimac, bolnav, a traversat gardul viu, a trecut de arțarul înalt și s-a dus să se prăbușească în boxa lui Rose. Ea a alergat după el, tot la trap și fără să renunțe la grohăitul agitat. Am îngenuncheat lângă el. L-am rugat: nu, nu pleca, nu ai voie să pleci, nu acum, mai avem multe zile frumoase de petrecut împreună, ești prietenul meu, am nevoie de tine, rămâi lângă mine, Buveur d'Air, te implor. Avea ochii închiși. M-am dus să sun veterinarul. Calul meu moare, veniți repede. Și vocea din telefon: voi fi acolo în 20 de minute.

Minutele mi s-au părut ore întregi, o veșnicie. Le-am petrecut lângă calul meu, cu o mână pe pânțelele lui, cu cealaltă pe grumaz, mângâindu-i coama. Alături stătea Rose, așteptând, în liniște. Dincolo de barieră, rezistând tentației oferite de poarta deschisă, cei trei câini nu părăsiseră curtea. Sans-Pareil cu botul său delicat în aer, adulmecând mirosul suferinței, trăind-o ca și mine iar Flambeau seterul, ghemuit ca și când ar fi pândit vreo pasăre în tufiș. În ochii lui Luciole se oglindeau toate stelele de pe cer. Cu demnitate, în tăcere, îmi spunea: curaj, îți împărtășesc durerea, chinul acestei clipe nefârșite.

Prezentare și traducere de **Claudia Lepădatu**

scriitoarea folosește argoul sau regionalismele în romanele care au drept cadru sud-vestul Franței, regiunea sa natală Landes.

Alte romane: „La Mandarine”, publicat la Paris în 1957 (Editura Plon) și ecranizat în 1972 de regizorul Edouard Molinaro; „Les Sultans”, publicat la Paris în 1964 (Editura Grasset) și ecranizat în 1966 de regizorul Jean Delannoy; „Le Seigneur des chevaux”, Paris, 1969 (Editura Julliard); roman scris în colaborare cu scriitorul Alexandre Kalda; „Boy”, Paris 1973, Editura Grasset „Le Voyage à l'envers”, Paris 1977, Editura Grasset „Racontez-moi les flamboyants”, Paris 1995, Editura Grasset „Archaka”, Paris 2007, Editura Grasset.

**Premii literare:** 1968 – Premiul Interallié; 1973 – Premiul literar oferit de orașul Bordeaux; 1982 – Premiul Prince Albert de Monaco; 1984 – Premiul Paul Morand. Christine de Rivoire este membru al juriului ce acordă anual Premiul Médicis încă de la înființarea sa în 1958 de către Jean-Pierre Giraudoux.